

ТРАВЕНЬ 2023/2024 р.

9

ВЕСЕЛКА

ЩОМІСЯЧНИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

Тетяна Чорновіл
Травень

Збивши з трав холодні роси,
На світанку Травень косить,
Дружне птаство стоголосе
До небес його підносить.

Праця Травневі вдається
Любо росами косити,
А Весна стоїть сміється,
Заплітає в коси квіти.

Під калиною для Травня
Тихо пісню заспівала.
Та весняна пісня давня
Соловейка здивувала.

Всякий пісню слухать хоче,
Нащо раптом обірвалась!
Посмутніли в Весни очі,
Деся іти від нас зібралась.

Так заведено у світі -
Що прийде - те все минає.
Довго травам зеленіти,
Тільки Травня вже немає.

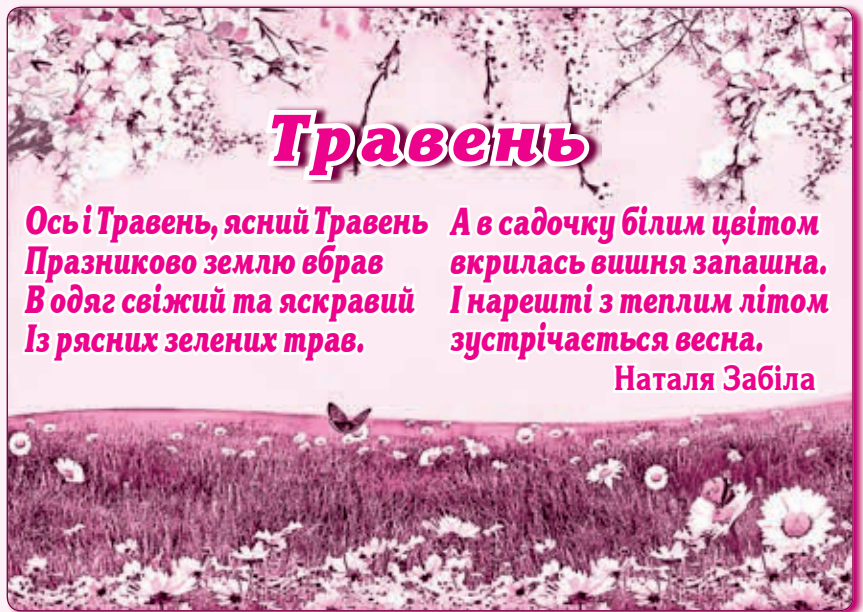
Ще косив на луках зрання
Та й пропав кудись з Весною.
Літо йде. Весни прощання
Лине піснею сумною.

Михайло Стельмах

Зацвіли усі діброви,
І долини, і луги,
І річки синіють знову
І не входять в береги.

На обкладинці журналу ма-
люнок української художниці
Наталії Фляк.

Травень
Ось і Травень, ясний Травень
Празниково землю вбрав
В одяг свіжий та яскравий
Із рясних зелених трав.

А в садочку білим цвітом
вкрилась вишня запашна.
І нарешті з теплим літом
зустрічається весна.

Наталія Забіла

Василь Симоненко

Матері

В хаті сонячний промінь косо
На долівку ляга з вікна...
Твої чорні шовкові коси
Припоширила вже сивина.

Легкі зморшки обличчя вкрили -
Це життя трудового плід.
Але в кожному русі - сила,
В очах юності видно слід.

Я таку тебе завжди бачу,
Образ в серці такий несучу -
Материнську любов гарячу
І твоєї душі красу.

Я хотів би, як ти, прожити,
Щоб не тліти, а завжди горіть,
Щоб уміти, як ти, любити,
Ненавидіть, як ти, уміть.

Розмалюй.

Тарас Шевченко

Зацвіла в долині
Червона калина,
Ніби засміялась
Дівчина-дитина.
Любо, любо стало,
Пташечка зраділа
І защебетала.

Почула дівчина,
І в білій свитині
З біленької хати
Вийшла погуляти
У гай на долину.

«Мені здається, якби батьківщина моя була б найбід-
нішою на землі - і тоді вона мені здавалася б кращою
від Швейцарії і всіх Італій. Ті, котрі бачили одного разу
нашу країну, кажуть, що бажали б жити і померти на її
прегарних полях. Що ж нам казати, її дітям? Належить
любити і пишатися своєю прегарною матір'ю.»

(Тарас Шевченко).

Чи знаєте ви, що...

Тамара Коломієць

ТРАВЕНЬ

А чим же місяць травень
Поміж братами славен?
Іде і весело співа,
Дощами землю полива,
Святковими піснями
І громом над полями.
Не з лійки-поливалки,
А з грозової хмарки.

День вишиванки – 2024

Всесвітній день вишиванки відзначають щорічно в третій четвер травня. У 2024 році свято випадає на 16 травня.

Це свято об'єднує українців і прославляє нашу культуру та традиції.

День вишиванки зазначався з 2006 року **Леся Воронюк**, студентка Чернівецького університету ім. Федьковича. Вона запропонувала студентам обрати один день і всім разом прийти на заняття у вишиванці. Спочатку у вишитому одязі до університету прийшли кілька десятків студентів. Потім до акції долучилися деякі викладачі, а з роками свято ставало дедалі популярнішим.

Протягом кількох років День вишиванки в Україні став дуже популярним, а особливо широко відзначався в Чернівцях. Датою урочистості було обрано третій четвер травня, тобто будній день. Це підкреслює, що вишиванка може бути звичайним повсякденним елементом гардероба, а не лише святковим одягом.

Точний період появи українських вишиванок встановити не можна,

але відомо, що зачатки цього ремесла існували за кілька тисячоліть до нашої ери. Археологи знаходили залишки стародавнього посуду з візерунками, схожими на вишиванку.

Мистецтво вишиванки стрімко розвивалося в Київській Русі. У ті часи вишиті сорочки були дуже дорогими і доступними лише для багатіїв. Існували спеціальні школи вишивальниць при школах і монастирях, які здебільшого працювали на замовлення знатних осіб.

З 17 століття мистецтво вишиванки почало поширюватися в народі. Вишивати вміла кожна українка. Дівчата вишивали рушники на своє майбутнє весілля і демонстрували родичам нареченого. Якщо наречена погано володіла голкою, то її могли вважати невмілою господинею.

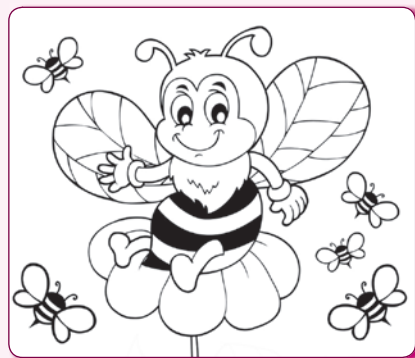
Поступово вишиванки стали доступнішими і все частіше використовувалися в побуті. З'явилися не тільки жіночі, а й чоловічі вишиті сорочки. З українських класиків вишиванки любляв Іван Франко.

У СВІТІ КАЗОК

По-справжньому казка хвилює серце лише того, хто володіє найціннішим скарбом – радіти радістю і боліти болем землі, лісу й ріки, травички, дерева, птаха звіра й людини, хто відчуває в навколишньому світі душу живої природи, бачить себе не її владарем, а маленькою частинкою, крихіткою безмежного Всесвіту.

Розмалюй.

Бджолиний гнів

(Азербайджанська народна казка)

Жив колись на світі слон. Змалку він був непосида й забіяка. Щоразу встрявав у бійку. Якось слон обвив хоботом дерево в лісі, розхитав його. Ще 6 трохи – і вирвав би дерево з корінням. А під деревом був вулик лісових бджіл. Вулик від такого хитання міг розвалитися.

Брате слоне, – попросили бджоли, – не руйнуй наш дім.

– Треба мені ваш дім! – відповів слон. – Я собі бавлюся та й годі.

– Ой, брате слоне, – кажуть бджоли, – ми ж не кажемо тобі, щоб ти не бавився. Але бався, будь ласка, під іншим деревом.

– Нікуди я не піду звідси, – вперся слон, – Ач, які безсоромні комахи, самі з ніготь, а ще й повчають.

– Брате слоне, – попередили бджоли, – як ти зруйнуєш наш дім, начувайся.

– Що хочете, те й ро-

біть, – засміявся слон, – Ніхто вас не боїться.

Бджоли повернулися у вулик, порадилися й вирішили ще раз просити слона, щоб він не руйнував їхній дім, а коли слон не послухає їх, то закусати його на смерть. Довго умовляли бджоли слона, але він і вухом не повів. Тоді вони налетіли на нього, обліпили голову, очі, хобот, тіло й стали жалити його.

В одну мить слон зробився мов гора. Заревів він на увесь ліс, побіг чимдуж, а бджоли все жалять його. Знепритомнів слон, упав на землю.

Оточили слона бджоли та й кажуть:

– Ну, як ти себе почуваш, упертий брате слоне?

Слон від сорому не підвів навіть голови.

– Брате слоне, – сказали бджоли, – ти поклався на свою силу, мучив нас. Але такий кінець чекає всіх, хто мучить менших.

Переклад Валентина Ціпка.

Т. Полубко

Травень

Каштанчик свічечками,
Кульбабка – ліхтарями
Присвічують,
Щоб травень святкував.
А він, наш кучерявий,
Зростив розкішні трави,
Ще й квіти
Поміж них порозкидав.
Ну, як тут не присвітиш?
Квітки збирають діти,
Вінки сплітають,
Дякують йому.
Голівоньки квітчають
І пісеньки співають,
Звеличуючи
Радісно весну.

Розмалюй.

Анатолій Качан

ВАТАЖОК ОТАРИ, або Овеча мова

Протаранивши паркан
Лобом у кошарі,
На прийом прибіг баран
До ветеринара.

Він спросоння ухопив
Снігу замість сіна
І горлянку застудив,
Мабуть, це ангіна.

Лікар просить барана:
- Покажіть горлянку
І скажіть протяжно: А-а-а,
Ніби це співанка.

Звівши очі до небес,
Ватажок отари
Затягнув щосили: Бе-е-е!..
Аж під самі хмари.

Знову лікар молодий
Просить А-а-а сказати,
Та баран, як заводний,
Бекає завзято.

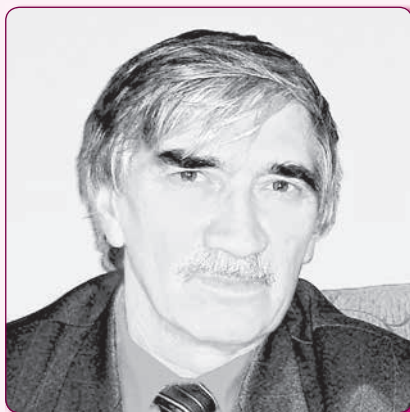
Здивував і насмішив
Він ветеринара:
- Ви з таким запасом слів
Водите отару?..

Головою покивав
Пацієнт рогатий,
Заодно покалатав
Дзвоником щербатим.

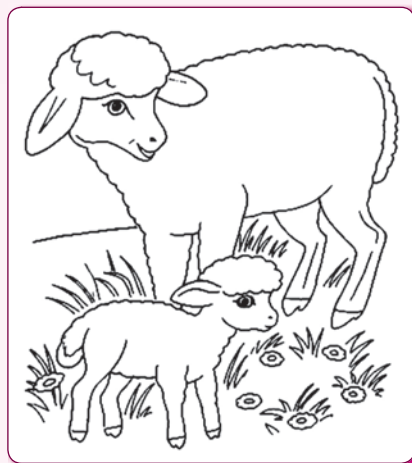
Врешті-решт ветеринар
У халаті білім
Дав йому якийсь відвар
І цілюще зілля:

- Від простуди, зняти жар
Це допомагає,
А від б е к а н н я , на жаль,
Ліків я не маю.

Що ж, прощатися пора,
Тож рятівникові
Бе-е-е!.. - подякував баран
На овечій мові.

Український письменник
Анатолій Качан.

Розмалюй.

Михайло Брик

Стежина

Вузька, заросла, кам'яниста, заболочена і крута. Вона є своєрідним інстинктивним орієнтиром для людей і прокладає найкоротший шлях у населених пунктах, на полях, у лісах, в горах. Стежина завжди – мила серцю галасливої дівчорі, пастухів, усього працюючого люду, а також тих, хто відпочиває, мандрує. Її шукають закохані, розчаровані, обкрадені життям, ті, що збилися зі шляху, втомлені. Свою стежину впродовж віку вибирає і торує кожна людина. Стежина вимагає від усіх довіритися їй, змиритися з її норовом, веде вишуканими і вибоїстими манівцями, передбачає нові й нові пошуки. Лише тоді вона допомагає досягти жаданої мети, виводить на широку магістраль життя.

Розмалюй.

Леся Пилип'юк

Не злякалась бджілки я

У барвистій вишиванці,
У віночку із квіток
Я весну зустріла вранці,
Як прийшла вона в садок.
Чула я, як привіталась,
З нею бджілонька мала.
Бджілки я не налякалась,
Лиш дорогу їй дала.

« ПОЕЗІЯ – МОЯ РЕНТГЕНОГРАМА »

Так охарактеризувала свою поетичну творчість найвизначніша сучасна українська поетеса **Ліна Костенко**. Згадали ми про не випадково.

11-го квітня цього року у Словацько-українському культурному та інформаційному центрі у Пряшеві відбулася літературно-музична імпреза під назвою «Ліна Гвань читає Ліну Костенко».

Актриса **Ліна Гвань** зосередила свою увагу зокрема на історичний роман у віршах «Маруся Чурай», за який поетеса Ліна Костенко у 1987 р. була удостоєна Державною премією імені Тараса Шевченка.

У музичній частині було використано пісні легендарної народної співачки Марусі Чурай.

Поетеса Ліна Костенко.

Актриса Ліна Гвань.

Ліна Костенко

Маруся Чурай

(Уривок)

Вже тиха осінь ходить берегами,
на вербах трусить листячко руде.
А Гриць бадилля тягне за ногами,
іде, маленький, дибасе, іде...

Таке було гарнесеньке хлоп'ятко.
Цікаве. А ласкаве, як телятко.
Хороший хлопчик, трохи шалиган,
усе збивав шоломи шелюгам.
Усе, було, ми разом, все ми разом –
пірнаєм в річку і по кручах лазим.

Шукаєм глоду, пасемо корову,
у гилки граєм, в цурного квача.
Або за зиму довгу, вечорову,
начешем з коней шерсті для м'яча.

А ще ми з Грицем внадилися змалку
у дідову Галерникову балку.
Він там живе в степу за вітряками,
один-один, одвик і говорить.
Лише димок із довжика роками
курить собі у небо та й курить.

Ліна Костенко

Польові дзвіночки

Піднімає джміль фіранку
Каже: – Доброго вам ранку!
Як вам, бджілко, почувалось?
Чи дошу не почувалось?

Виглядає бджілка з хатки:
– У дзвіночку добре спатки.
Цей дзвіночок – як намет
Тільки дощ – як кулемет.

З поштової скриньки

І у Празі українські діти читають «Веселку».

Сергій Параджанов в Ужгороді

Встановили скульптурку (її автор – скульптор Роман Мурник) кінорежисеру Сергію Параджанову поблизу За-

також вирішила відзначити на державному рівні сторіччя від дня народження кіномитця (ювілей був 9 січня). В Ужгороді ж його вшанували мініпам'ятником. Вірменин, котрий зняв «Тіні забутих предків», що займає першу сходинку в топ-100 кращих фільмів України, писав сценарій легендарної стрічки разом із закарпатським письменником Іваном Чендеєм і жив у його родині майже місяць. Тож до нашого обласного центру він має конкретну прив'язку.

Сергій Параджанов (1924 – 1990).

карпатського драмтеатру імені братів Шерегіїв, біля вірменського пам'ятного знака Хачкар. Урочисте відкриття відбулося минулого тижня.

Цю подію заздалегідь анонсував Ужгородський пресклуб, зазначаючи, що 2024-й ЮНЕСКО внесла у свій календар як рік Параджанова, Верховна Рада України

сидів у російській в'язниці за український націоналізм». У 1988-му він дав своє останнє інтерв'ю українською мовою, в якому, зокрема, сказав: «Не можна допустити, щоб настав час, коли не буде слова українською чи не буде пісні української, чи не буде сонця українського і не буде соняшника українського!»... За свою творчу працю він удостоєний звання народного артиста України, став лауреатом премії імені Тараса Шевченка.

Віктор Бойко

Травень-художник

Любить травень малювати трави, квіти, сонце, хату. Не запитує, чи можна. Все малює – він художник.

Намалює озеро, комарів під лозами, Хвіст красивий півню, а шпаку – шпаківню.

І кульбаби у траві найсправжнісінькі, живі.

Синім річку намалює – Травень синю фарбу любить. І червону, й жовту, й чорну, бурякову, помідорну.

Шепотять під вітром клени: – Не забудь ти про зелену?

Яке це місто? Відгадайте і розмалуйте.

Черепаха і джерело (Бразильська казка)

Одна черепаха страшенно хотіла вийти заміж за сина ягуара. Але й інші теж мріяли про це, наприклад, ящірка і навіть дехто з людського племені. Вирішила черепаха неодмінно добитися свого. Приповзла вона до джерела, куди всі звірі приходили пити, напустила туди жабенят і звеліла їм, як тільки якийсь звір підійде до води, голосно співати:

*Турі-турі,
Видряпаю очі...
Ноги поламаю.*

Прийшла до джерела мавпа, почувла жаб'ячу пісню, до смерті налякалася, і незабаром серед звірів пройшла чутка, що в джерелі завелася нечиста сила. Хто із звірів не прийде до джерела – всі тікають з усіх ніг, не пам'ятаючи себе від страху. Приповзла велика ящірка – злякалася, прийшов ягуар – теж злякався. Нарешті прийшла людина – і теж втекла. Лише черепаха жодного разу не підійшла до води. Стали звірі її посилати:

– Іди, черепахо, подивися, чи правда в джерелі сидить нечиста сила?

– Добре, – каже черепаха, – тільки йдемо зі мною.

Взяла вона свою сопілку, заграла і пішла до джерела, а звірі за нею. Неподалік джерела зупинилася черепаха і звеліла всім чекати. А сама підійшла до води і наказала жабенятам замовкнути. Пісня стихла, черепаха наповнила водою свій глечик і поважно пішла. Здивувалися звірі, що черепасі навіть нечиста сила підкоряється, і з того часу почали її боятися. Ягуару нічого не залишалось, як одружити свого сина з хитрою черепахою.

Яків Щоголів

ТРАВЕНЬ

Не дивуйся, що з весною
Інший світ настав:
Полям, лісам і водою
Травень завладав!

Глянь у поле: по коліна
Досягла трава;
Сонце, жито і ярини
Яр'ю облива.

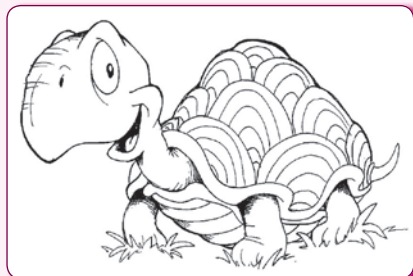
Подивись на прозір річки,
Як її вода,
Ллючи хвилі невеличкі,
Млоддю вигляда.

Хлопчик стиха коло броду
Тягне рогозу;
Темна сила хиле в воду
Вільху і лозу.

А ходім сюди зо мною
В чорностволий ліс, –
Він ще листвою густою
Не зовсім заріс.

Тут тобі остання пташка,
Жоден черв'ячок;
На стволині черепашка,
На траві жучок, –

Скажуть всі вони: «З весною
Інший світ настав;
Полям, лісам і водою
Травень завладав!»

Розмалуй.

Ой, чиє то жито

Ой, чиє то жито,
Жито на покосах?
Чия то дівчина
Розпустила коси?

Коси розпустила,
Плечі застелила.
Ой боже, мій боже,
Що я наробила?

Ой боже, мій боже,
Що я наробила?
В козака є жінка,
Я го полюбила.

В козака є жінка,
Ще й діточок троє,
А моє серденько
Крається надвоє.

Крається надвоє,
На дві половини.
Що мені робити,
Молодій дівчині?

ЗНАЙОМТЕСЬ:

З ПИСЬМЕННИКОМ

Джордж Байрон

Джордж-Ноел-Гордон Байрон, шостий барон Байрон (англ. George Noel Gordon Byron; 22 січня 1788, Лондон – 19 квітня 1824, Месолонгіон, Греція) – англійський поет, який став символом романтизму і політичного лібералізму в Європі XIX століття.

Характерною рисою творчості Байрона є вічна, трагічна боротьба проти ворожої реальності. Твори Дж. Байрона, такі як: поема «Паломництво Чайльд Гарольда» (1812, 1817–18), «Шильонський в'язень» (1816), філософська драма «Манфрен» (1817), «Каїн» (1818), роман у віршах «Дон Жуан» (1824) та інші, принесли автору всесвітню славу.

Народився Джордж Байрон 1788 р. у Лондоні, в збіднілій аристократичній родині. Вчився у коледжі Харроу, пізніше у Кембриджському університеті. У 1798 р. Байрон отримав у спадок титул лорда, а в 1809 р. зайняв своє місце в палаті лордів. У 1816 р. Байрон залишив батьківщину і переїхав до Італії. Він брав участь у роботі карбонарської організації в Равенні. Саме там він створив ряд творів, присвячених проблемам національного звільнення та політичної свободи Італії. Це поеми «Жалоба Тассо» (1817), «Пророцтво Данте» (1821), вірш «Ода до Венеції» (1819), історичну трагедію «Маріно Фальєро, дож Венеції» (1820), «Двоє фосками» (1821) та інші. У 1819 році Байрон написав поему «Мазепа».

У 1823 р. Байрон залишив Італію і переїхав до Греції, де брав участь у національно-визвольній боротьбі грецького народу. Визвольній боротьбі у Греції Байрон присвятив декілька віршів: «Пісня до сулитів», «Останні слова про Грецію» та ін.

Пам'ять про поета була відмічена в Греції національним трауром. Пізніше прах Байрона було передано на його батьківщину, до Англії.

Іван Мазепа (1639-1709) / український військовий, політичний і державний діяч. Гетьман Війська Запорозького.

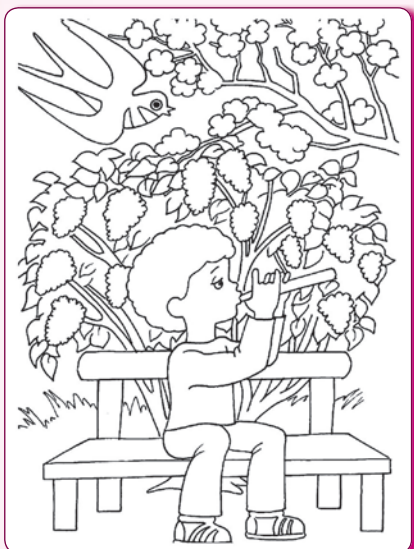
Віть Вітько Гойдалка

Гойда - раз,
гойда - два,
гойдаються дерева.

Дерева-дерева -
наша королева.

Наша королева
сіла на лева.

Гойда - раз,
гойда - два!

Розмалюй.

Джордж Гордон Байрон

МАЗЕПА

(Уривок)

Загін вождів! – О мало як!
Скороминучий день атак
Їх прорідив; та смерть свою
Приймали в чесному бою
Шляхетно. Лицарі живі
Тепер сиділи на траві
Біля монарха недалеко
З його конем, бо небезпека
Гуртує всіх, людей, тварин,
І всі є друзі, як один.
Під вічним дубом і собі
Мазепа стелиться в журбі
І сам він був, як дуб-титан,
Землі козацької гетьман.
Він обійняв свого коня
За шию, наче той рідня,
І не зважаючи на втому,
Підкинув листя вороному,
Обтер на спині вогкий пил,
Звільнив з оброті і вудил,
І неприховано радів,
Що їв годованець степів,
Хоча й тривожився раніше,
Чи стане він на пасовище,
Адже оцей купратий кінь
Був невловимий, наче тіль,
Неначе блискавка гарячий,
Проте покірливий, терплячий,
І ніс вождя у далечинь,
Як справжній кінь, татарський кінь!
Він знав господареву річ

І лиш почує тихий клич –
Крізь натовп, силу, тисячі,
Було то вдень, а чи вночі,
Від заходу і до світання
До нього линув без вагання
І зупинявся на постій,
Неначе олень молодий.

Переклад: Олекса Веретенченко.

Куточок кулінарії

Цукрові булочки

Процес приготування займе максимум 40 хвилин. Вони чудово підійдуть до гарячих напоїв.

Інгредієнти:

сир – 250 г;
борошно – 250 г;
яйця – 3 шт.;
цукор – 60 г;
молоко – 1 ст. л.;
олія – 2 ст. л.;
розпушувач – 10 г;
ванільний цукор – 10 г;
сіль – 1 щіпка.

Як приготувати:

Для початку потрібно змішати сир із цукром, олією, сіллю. Потім додати в заготівлю два яйця. Масу краще збити блендером до однорідності. Після цього потрібно ввести просіяне борошно з розпушувачем. Потім тісто треба розділити на 12 частин, сформувати кульки та викласти на деко. Заготовки необхідно змастити сумішшю з молока та жовтка, а потім посипати цукром. Випікати булочки потрібно близько 20-25 хвилин при 180 градусах.

Марія Пономаренко

Песик

Підняв песик одне вухо
І уважно тишу слуха.
Бо малому не до жартів:
Заступив на першу варту.

Валентина Зорік

Голос трави

«Хто, – питають дитинчата, –
Розмовляє нині з нами?»
«Це ж бо я, трава, малята,
Мовлю тихими словами.
Килим свій я простелила,
Землю зеленню укрила,
Щоб дитячі босі ніжки
На мені погрались трішки.
Дам я вам здоров'я, сили.
Ставте ніжки, дітки милі!»

Дмитро Павличко

Баран

Став баран серед дороги
І підняв бундючно роги

Я кажу: «Привіт, баране!»
А він бух мене рогами.

Ти до нього – чемно, мило,
Та дурило – то дурило.

Був і буде некультурним –
Краще не вітатися з дурнем!

Ярмаркова розвага

Заповни пусті місця на колесі огляду так, щоб протилежні пари чисел сумарно дорівнювали 16.

**KULT
MINOR**

„VESELKA” – časopis pre deti. Ročník 72, vychádza 10x ročne. Vydáva Zväz Rusínov-Ukrajincov SR, IČO 00 177 725. Adresa redakcie: 081 08 Prešov, ul. Janka Boroďača č. 5. Šéfredaktor Ivan Jackanin. Počítačová sadzba NITECH s.r.o., Prešov. Tlač Grafotlač s.r.o., Prešov. Rozširuje a objednávky na predplatné prijíma redakcia. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín. Cena jedného čísla 0,13 €. Rukopisy a ilustrácie nevraciamе. EV 3302/9.

«ВЕСЕЛКА» – журнал для дітей. Союз русинів-українців СР. Адреса редакції: 081 08 Пряшів, вул. Янка Бородача, 5. Головний редактор Іван Яцканин. Комп'ютерний набір NITECH s.r.o., Пряшів. Друкує Grafotlač, Пряшів. Ціна окремого номера – 0,13 €. Рукописи та ілюстрації не повертаються. EV 3302/9.